

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 478/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej HUTTA & PARTNERS s. r. o., Bezekova 13, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Malacky č. k. 5C/73/2011-653 z 19. mája 2021 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Malacky č. k. 5C/73/2011-653 z 19. mája 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Okresného súdu Malacky č. k. 5C/73/2011-653 z 19. mája 2021 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.

2. Okresný súd Malacky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručanou ústavnému súdu 4. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 59 ods. 2 ústavy postupom a uznesením okresného súdu, ktoré navrhuje zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. V spore proti sťažovateľke ako žalovanej bolo okresným súdom rozsudkom z 11. decembra 2014 po jeho potvrdení na odvolanie sťažovateľky z 23. januára 2015 rozsudkom krajského súdu zo 7. novembra 2016 právoplatne rozhodnuté o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva žalobcu a sťažovateľky. Uznesením okresného súdu z 25. februára 2015 bolo sťažovateľke uložené, aby za odvolanie proti rozsudku zaplatila súdny poplatok 3 000 eur. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie a zároveň požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. O jej odvolaní bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu zo 7. novembra 2016 tak, že sťažovateľkou napadnuté uznesenie sa zrušuje s tým, že sťažovateľke nemal byť vyrubený súdny poplatok 3 000 eur, ale 15 668,10 eur s tým, že úlohou okresného súdu bude rozhodnúť o návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za odvolanie, a v prípade, že nebudú splnené podmienky ani pre čiastočné priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, vyrubiť jej poplatok za odvolanie vo výške určenej odvolacím súdom.

3. Na výzvu okresného súdu z 5. marca 2021 sťažovateľka podaním z 26. marca 2021 okresnému súdu uviedla, že svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov berie späť. Okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom 9. apríla 2021 sťažovateľke uložil zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie 15 668,10 eur.

4. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú odôvodnila tým, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka je vydané v rozpore s § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), podľa ktorého poplatková povinnosť vzniká podaním odvolania, ak je poplatníkom odvolateľ, a § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého poplatok alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným. Podľa sťažovateľky súdny poplatok za odvolanie jej bol vyrubený po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty.

5. Ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením bola sťažnosť sťažovateľky zamietnutá ako nedôvodná. Okresný súd dospel k záveru, že súdny poplatok za odvolanie bol sťažovateľke vyrubený v zákonnej lehote už uznesením z 25. februára 2015. Keďže sťažovateľka podala proti prvému rozhodnutiu odvolanie, v ktorom namietala výšku vyrubeného súdneho poplatku, uznesenie vyššieho súdneho úradníka nepredstavuje nové rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, ale je rozhodnutím, ktoré mení výšku už skôr v zákonnej lehote vyrubeného súdneho poplatku. Preto uznesenie vyššieho súdneho úradníka nie je v rozpore s § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, a to s ohľadom na to, že sťažovateľka návrhom na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku neumožnila súdu skôr rozhodnúť o poplatkovej

povinnosti. Bolo by v rozpore s účelom právnej normy upravujúcej platenie súdnych poplatkov, aby účastník svojou nečinnosťou pri rozhodovaní o návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov mohol zaviniť márne uplynutie lehoty stanovenej pre vyrubenie súdneho poplatku. Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľka mohla ovplyvniť rozhodnutie súdu o jej poplatkovej povinnosti predložením dokladov preukazujúcich jej pomery, ktoré odôvodňujú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za odvolanie.

III.

6. Podľa sťažovateľky k porušeniu jej základných práv došlo tým, že napadnuté uznesenie nerešpektovalo § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, keďže jej bol vyrubený súdny poplatok za odvolanie, ktoré podala 23. januára 2015, no k jeho vyrubeniu došlo až rozhodnutím z 9. apríla 2021. Okrem toho okresnému súdu bolo doručené rozhodnutie krajského súdu zo 7. novembra 2016 už 24. novembra 2016 a v tomto rozhodnutí bolo jasne a zrozumiteľne vyjadrené, ako má okresný súd vo veci vyrubenia súdneho poplatku za odvolanie postupovať. Podľa sťažovateľky okresný súd na ňu preniesol zodpovednosť za prieťahy v konaní, ktoré nespôsobili, a vo veci súdneho poplatku mal konať sám, rozhodnúť o jej žiadosti o oslobodenie od platenia súdneho poplatku, čo však počas niekoľkých rokov neurobil. Postup a rozhodovanie okresného súdu sťažovateľka považuje za prejav svojvôle súdu, čo je v rozpore s právom na spravodlivý proces.

7. Podľa vyjadrenia okresného súdu poplatková povinnosť žalovanej vznikla podaním odvolania 23. januára 2015 a súdny poplatok za odvolanie jej bol vyrubený už uznesením z 25. februára 2015 v trojročnej prekluzívnej lehote podľa § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch s tým, že na procesnú situáciu treba použiť § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého ak vydá súd nesprávne rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, takéto rozhodnutie zruší alebo zmení aj bez návrhu. Okresný súd bol pri vyčíslení výšky už vyrubeného súdneho poplatku viazaný názorom krajského súdu, a preto nešlo o (do)vyrubenie súdneho poplatku. Podľa okresného súdu poplatková povinnosť sťažovateľky nezanikla žiadnym zo spôsobov predpokladaných v § 5 zákona o súdnych poplatkoch. Preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky na súdnu ochranu zmenou rozhodnutia o výške súdneho poplatku. To, že sa návrhom sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku zaoberal so značným časovým odstupom od vrátenia veci krajským súdom, okresný súd vysvetlil nedostatkom vyšších súdnych úradníkov a ich neúmerným zaťažením.

IV.

8. Vo vzťahu k medziam zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov treba zdôrazniť, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom či nadriadeným súdom. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných

slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Predmetom ústavného prieskumu nevyhnutne musia byť aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok, čo vyplýva z toho, že tieto rozhodnutia priamo a bez ďalšieho prieskumu sú spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv účastníkov konania. Preto aj uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok môže byť zasiahnuté do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok podlieha prieskumu ústavného súdu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch. Preto na rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok treba klásť primerane požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia vzniknutej procesnej situácie predpisom podústavného práva, ktorým je v tomto prípade zákon o súdnych poplatkoch.

10. V prípade sťažovateľky je rozhodné uvedomenie si toho, že zákon o súdnych poplatkoch rozlišuje z pohľadu postupu všeobecného súdu dva druhy súdnych poplatkov. Na strane jednej ide o súdne poplatky, ktorých nezaplatenie na výzvu súdu môže mať za následok zastavenie konania podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch a s tým spojeným zánikom poplatkovej povinnosti podľa § 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch. Na strane druhej ide o súdne poplatky, pri ktorých poplatková povinnosť rovnako ako pri prvom druhu súdnych poplatkov vzniká podaním spoplatneného úkonu, no absentuje možnosť zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ktorá je vyplnená právomocou všeobecného súdu uložiť zaplatenie súdneho poplatku uznesením. Pri oboch typoch súdneho poplatku však § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch všeobecne stanovuje, že poplatok alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným.

11. Sťažovateľke poplatková povinnosť nepochybne vznikla podaním odvolania 23. januára 2015. Prvým uznesením z 25. februára 2015 bolo sťažovateľke uložené, aby za odvolanie proti rozsudku zaplatila súdny poplatok, no toto rozhodnutie bolo zrušené rozhodnutím krajského súdu zo 7. novembra 2016 a až uznesením z 9. apríla 2021 s následným zamietnutím sťažnosti sťažovateľky ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 19. mája 2021 bolo sťažovateľke právoplatne uložené zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Podstatou namietaného uznesenia je právny záver o tom, že vyrubenie súdneho poplatku sťažovateľke v zmysle § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch treba rozumieť už prvé, neprávoplatné a následne zrušené uznesenie z 25. februára 2015.

12. Vyrubenie súdneho poplatku nie je v zákone o súdnych poplatkoch bližšie definované a ako pojem sa používa izolovane len v súvislosti s nemožnosťou vyrubenia súdneho poplatku po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným. Takéto osamotené použitie pojmu preto nevyhnutne vedie k záveru, že § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch nemožno správne vyložiť použitím či už jazykovej alebo systematickej metódy výkladu, keďže pojem vyrubenia súdneho poplatku je bez akéhokoľvek bližšieho vzťahu k už opísaným,

zákonom jasne definovaným postupom všeobecných súdov v procese vynucovania si povinnosti zaplataenia súdnych poplatkov. Jedinou správnu metódou, ktorou možno vykladať § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, je jasná identifikácia toho, aký je účel tejto normy. Nemožnosť vyrubenia súdnych poplatkov po uplynutí troch rokov od konca roka, v ktorom sa súdny poplatok stal splatný, zrejme smeruje k ochrane účastníkov súdnych konaní pred oneskoreným vynucovaním si zaplataenia týchto poplatkov zo strany štátu. Bolo by neudržateľné, aby štát mohol ukladať splnenie poplatkových povinností v akomkoľvek časovom odstupe od momentu ich vzniku, keďže opačný výklad by mohol viesť k porušeniu ústavného princípu právnej istoty vo vzťahu štátu ako subjektu povinného zabezpečiť realizáciu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

13. Okresný súd neskôr zrušeným uznesením z 25. februára 2015 sťažovateľke právnu istotu o tom, aký súdny poplatok za odvolanie má zaplatiť, nezabezpečil a rovnako stav jej právnej istoty nebol dosiahnutý rozhodnutím krajského súdu, ktorý síce dospel k záveru o výške súdneho poplatku, no nedospel k záveru o tom, či tento poplatok má sťažovateľka skutočne zaplatiť. S ohľadom na to preto pojem vyrubenie súdneho poplatku správne nemožno vyložiť tak, že pod ním možno rozumieť akýkoľvek úkon všeobecného súdu smerujúci k vynúteniu si jeho zaplataenia tak, ako to bolo pri namietanom uznesení okresného súdu, ktorý pod vyrubeníím rozumel vydanie prvého neprávoplatného a neskôr dokonca zrušeného uznesenia z 25. februára 2015. Rovnako takýmto úkonom nemožno rozumieť rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo toto prvé rozhodnutie ešte v novembri 2016 zrušené. Z toho plynie záver, že ústavnou sťažnosťou namietané rozhodnutie vychádza z ústavne neudržateľného výkladu podústavného práva, ktorý popiera zmysel a účel § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. To viedlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovené.

14. Vzhľadom na zistené porušenie základných práv sťažovateľky bolo namietané uznesenie okresného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, v ktorom okresný súd znova rozhodne o sťažnosti sťažovateľky proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. V tejto súvislosti treba uviesť, že nebol dôvod na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľky postupom okresného súdu, keďže k porušeniu základných práv viedlo výlučne namietané uznesenie okresného súdu.

15. Nebol dôvod na to, aby bolo vyslovené porušenie čl. 59 ods. 2 ústavy, keďže toto ustanovenie ústavy negarantuje osobitné základné právo. Rovnako nebol dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže tohto práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa sťažovateľka domáhala až po právoplatnom rozhodnutí okresného súdu o jej poplatkovej povinnosti.

V.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 384,08 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu